Ч. 126 (12.492). Львів, середа 11. червня 1930. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Четвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 50·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Ужгородський атентат.

Львів, 7. червня 1930.

В неділю 1. червня ц. р. молодий студент Федір Татчинець стрілив вечором до архидіякона Сабова, в моменті, коли цей виходив зі свята „русскої культури“, що відбувалося в салі театру. Офіціяльне чеське звідомлення з Ужгороду про цей, до речі, невдалий атентат звучить так:

„Ужгород, 1. червня. Культурне Т-во ім. Духновича влаштовувало в неділю „день русскої культури“ при великій співучасти, особливо членів читалень з цілої Підкарпатської Руси. Коли вечором коло год. 6. голова Т-ва, старий архидіякон Евмен Сабо по святочному засіданні виходив у товаристві членів Виділу Т-ва заднім виходом з театрального будинку, нагло підійшов молодий чоловік і віддав до нього револьверовий стріл, який Сабова навіть не зранив. Атентатчика негайно затримали й арештували, при чім виявилось, що він називається Федір Татчинець, є учнем третього року греко-католицької семинарії в Ужгороді, уроджений 1912 р. в селі Келечині, повіт Волове. При вступному слідстві Татчинець заявив, що це він сам підготовив атентат на архидіякона Сабова. Крім Татчинця арештовано ще одну особу, яка похвалила його вчинок. Негайно почато обширні доходження, щоби устійнити, чи виконавець атентату не має співучасників. Здогадуються, що причини атентату треба дошукуватися у національних спорах, бо Татчинець є приклонником українського напряму. Святочний вечір Т-ва Духновича відкликано. Так само урядово припинено надавання карпаторуського радія, що мало відбутися цього вечора“.

З другого офіціяльного комунікату про цілу подію довідуємося вже на підставі вступних доходжень ще такі подробиці:

„Ф. Татчинець носився з наміром застрілити провідника російського руху на Закарпатті, а плян атентату дозрів у хвилі, як довідався, що Т-во Духновича влаштовує „день русскої культури“ дня 1. червня в Ужгороді. Рішився застрілити делегата „Общества Качковського“ зі Львова, а коли він на свято не приїхав, тоді вибрав Сабова. Арештовано також студента Миколу Вайду, якого бачили в товаристві Татчинця день перед виконанням замаху, крім того студента Володим. Федорчука, підозрілого в участи при виконанні атентату. За похвалу цього вчинку арештовано приватного урядовця Стефана Станкачинця з Березника. Арештовано також жінку д-ра Новаківського, правного заступника Підкарпатського Банку в Ужгороді. Вона зізнала, що студента Татчинця намовила до замаху на архидіякона Сабова і дала йому в тій ціли револьвер з набоями“.

Ось і всі чеські дані про ужгородський атентат. І хоч які ці дані ляконічні та скупі, то це зовсім не перешкодило офіціяльній польській телеграфічній агенції (ПАТ) спрепарувати їх для власного ужитку в межах Польщі не тільки тенденційно, але й приправити їх таким своєрідним, питомим польському духові шовіністичного засліплення сосом, що це виглядає на наївно придуману політичну інтригу. Перш за все „ПАТ“ приписала ужгородський атентат невідомо з яких причин і на підставі яких даних Українській Військовій Організації. А далі зробила чисто льокальну ужгородську подію актом незвичайно великої політичної ваги, бажаючи мабуть таким чином вбити клин у чесько-українські взаїмовідносини.

Але завданням цих стрічок не є застановлятися довше над тим, чому „ПАТ“-івна поставила справу так, а не інакше. Для кожного зорієнтованого в польській політиці супроти українців громадянина вистарчить і сказаного, щоби зрозуміти в цьому випадку тенденції та заміри польської агенції. Для нас далеко важнішою є справа ужгородського невдалого атентату та можливих його наслідків для чесько-українських взаємин.

Чесько-українські взаємини здавендавна добрі. На це зложились ріжні причини. Їх тут не місце наводити та аналізувати. Вистане тільки вказати на численні вияви благородности й доброзичливости чеського народу до української еміграції, до її національно-культурних, наукових та господарських змагань, вистане вказати на цілі кадри наших молодих людей, що покінчили чи то українські чи чеські високі

школи в Чехословаччині, вистане ствердити запал і захоплення цих людей для чеської культури, для чеського господарства і промислу, щоби зрозуміти, якими щирими та благородними симпатіями переняте наше українське громадянство під Польщею до чеського народу та його провідних діячів, зокремаж до діяча і вченого такої міри як президент Масарик, як міністр Бенеш та інші чеські приятелі нашого народу. Вже наведені факти вистарчать на те, щоби роля теперішньої чехословацької держави і чеського громадянства в добі нашого лихоліття була записана якнайкраще в історії нашого народу та чесько-українських культурних взаємин.

Але при цьому ми не можемо ніяк переочити і цього факту, що на Закарпатті, яке припало Чехословаччині на підставі відомого пітсбурського договору (отже не дорогою завойовання!) витворилася за останніх кілька літ жалюгідна дійсність. Цій частині нашої землі була ґарантована національно-культурна та господарська автономія. Досі вона не ввійшла в життя. Не маємо причини сумніватися, що чеська конституція, якою ця автономія загарантована, і в тій точці буде виконана. Непотішаюче тільки те, що хід подій на Закарпатті не вказує на успішну підготовку до здійснення цього зобовязання. Бо від кількох літ обсервуємо на Закарпатті якусь незрозумілу нам навіть з чеського становища не політику, а політичну саламаху, за яку без сумніву відповідальні перш за все льокальні чинники чеської влади.

На чолі закарпатської місцевої влади стоїть відомий русофіл д-р Бескид, що позволяє собі в такому характері навіть навязувати особисто своїми відвидинами консолідаційні звязки з галицькими москвофілами, які на тутешньому терені є вже тільки рештками вимираючого національного ренеґатства, піддтримуваного перед війною штучно російськими чорносотенцями. Невже само це явище не клясифікує ярко саламахи в офіціяльній політиці на Закарпатті? Невже воно не може не викликувати бодай здивовання серед українського громадянства?

Нема сумніву, що за чеських часів наше Закарпаття зазнало богато позитивного в числен-

них напрямках, почало виростати з примітивного стану, почало находити себе, вирвавшись спід важкого, розторощуючого його духове й національне обличча обуха, почало зближатись до культури, словом почало ставити перші кроки на шляху до повного національного й культурного дозрівання. Але тамошня офіціяльна політика останніх літ почала чомусь вкладати коли між спрnewхи українського національно-культурного воза, почала чистити Закарпаття навіть від чисто культурних українських діячів, підтримуючи москвофілів, та віддаючи таким чином тамошнє населення на поталу комунізму, що веде там свою роботу не тільки під соціяльними, але й під національно-українськими гаслами. Ось усе те, всі ті льокальні закарпатські відносини створили підклад для невдалого ужгородського атентату.

Архидіякон Сабо був одним з основників Т-ва Духновича, він один з ініціяторів бойкоту українського театру в Ужгороді москвофілами, він накінець по нинішній день найяркіший, найзавзятіший і найбільше неперебірчивий у засобах боротьби ворог українського руху. Важка атмосфера тамошньої політичної дійсности пхнула молодого ідейного хлопця на цей атентат, виміреный не на представника чеської влади, не на представника чеського народу, а на видатного представника тамошнього воюючого москвофільства.

Незвичайно прикро й болючо бачити, як члени одного й того самого народу доходять там аж до таких методів боротьби. Такі методи в національному житті недопустимі і незвичайно шкідливі, але вони мають свої причини. Маємо враження, що цей молодий чоловік, який виконав атентат, цілковито не здавав собі справи з наслідків свого вчинку, але доконав його під прикрим і гнітучим враженням москвофільського упривілеєння та українського пригнічення на Закарпатті. Ми щиро бажалиб, щоби цей вчинок вплинув і на чеські чинники в тому напрямі, щоби на Закарпатті змінити тактику упривілеювання національних ренеґатів у роді тамошніх москвофілів, бо теперішня тактика може в майбутньому довести тільки до затяжної та зовсім непотрібної для нікого внутрішньої смути в тій нещасній країні.

Рекорди.

(Від нашого кореспондента.)

Рим, 3. червня 1930.

Італійська авіяція в особах двох її старшин — команданта Мадделени і поручника Чекконі, здобула новий, чи власне — два нові світові рекорди: 1) довготи лету і 2) віддалі в закритому крузі між місцевостями Монтечеліо, Остія, Ладисполі і Анчіо, пробувши у повітрі 67 годин і 15 хвилин. Щож до точного виміру кільометрів, які за цей час пролетіли летуни, то їх ще досі точно не обчислено, але вони в усякому разі перевищують 8.029,40 клм., що були досі рекордом французьких летунів Коста і Кодоса. Рекорд довготи лету належав досі німецьким летунам Рістичові та Ціммерманові з їх 65 годинами 25 хвилинами перебування у воздусі. Знавців особливо вражає те, що італійські авіятори побили одночасно обидва рекорди — часу й віддалі, — що вимагало особливого напруження нервів і уваги для піддтримування постійної значної швидкости лету, без чого можна було побити рекорд довготи, але не скількости кільометрів, або навпаки.

Авіяція дала вже кілька загально по цілому світу знаних „героїв повітря“, з яких назвемо особливо Бирда і Ліндберґа. Залишимо Бирда, який має за собою такі безсумнівні подвиги, як перелет Північного і Південного бігунів, що вимагало дійсно величезної витревалости, мужности і справжнього героїзму не до порівнання. Але щодо Ліндберґа, цього ідола американської публики, то ми сміливо і певно можемо порівняти його з Маддаленою. Героїзм Ліндберґа є безсумнівний, і з цеї точки погляду він заслуговує на те признання, що ним його оточують американці: він здобув їм славу бути земляками першого авіятора, що наважився перелетіти Атлянтійський Океан і щасливо свій намір виконав. Численні пізніші трагічні спроби всіх тих, які хотіли повторити його подвиг, виказують, що він дійсно йшов на певну смерть, і що лише вибагливе щастя допомогло йому без особлищих трудноців досягти своєї мети.

Але — які саме почуття кермували ним у його геройчному чині, які стимули? Для справжнього виміру будьякого акту, ми мусимо завжди шукати за моральною підосновою, і лише тоді ми маємо право висловлювати про цей акт остаточну думку. Почуття ці були — відвага, — прикмета зрештою спільна всім летунам, що кожної хвилини ризикують життям, — любов до матери і накінець бажання отримати велику нагороду 25.000 долярів. Проте покидаючи Америку для Европи, він ще не знав, на які дійсні небезпеки він наражується, бо він був першим на цій дорозі, і його певно вабило те романтичне чуття невідомого, ніким ще не пережитого, яке так прикра-

щуе найбільш непевні авантюри, найбільш невигідні становища. Зокрема, щодо „невигідного становища“, то Ліндберг певно знав, що він мусить не далі як за півтори доби долетіти до Европи.

Тепер погляньмо на „чин“ Маддалени і Чекконі. Які чуття кермували ними? Та сама відвага, спільна всім авіяторам, і що її Маддалена вже довів у світовій війні, в численних повоєнних летах поздовж і поперек Европи і в розшукуваннях нещасної „Італії“ у північних ледах, — і крім того незвичайна впертість, витревалість, свідомість свого обовязку і — бажання слави для себе і для своєї Батьківщини, як нагороди. Розпочинаючи свою спробу, Маддалена і Чекконі твердо знали, що вони мусять перебути безперерви в повітрі майже три доби, сидячи нерухомо на своїх місцях, і у крайньому напруженні нервів та уваги. Жадних цікавих краєвидів! жадних принаб „невідомого“! Жадної романтики! Жадних ілюзій!

До тогож ця їх перемога є наслідком не сліпого щастя, що віддається, як вередлива жінка, відважному, хоч може і несвідомому своєї відваги, юнакови, а довгої моральної й матеріяльної підготовки, після кількох нещасливих спроб, що не лише не розчарували Маддалену, але тільки розпалили його завзяття. Так, уперше Маддалена спробував здобути рекорди довготи і віддалі 17. жовтня 1927 р., але мусів осісти на землю вже після 9 годин, в наслідок хиб мотору; друга спроба

відбулася 12. грудня тогож року і закінчилася без жадного успіху після 44 в половиною годин лету внаслідок занадто несприятливої погоди; втрете спробу повторено 26 грудня, і вперті летуни протрималися у повітрі, серед хмар і гураґану до ночи 27, але мусіли відмовитися від дальшої боротьби зі стихією, бо вона вимагала за богато бензини, і це виключало всяку можливість протриматися в повітрі потрібний час. Спроба, призначена на 30. травня (5 година ранку) теж, здавалося, мала закінчитися неуспішно, внаслідок несприятливого стану атмосфери, але летуни не хотіли відкладати раз вибраного й усталеного речинця — і мали рацію. Італія здобула два нові світові рекорди, і мимоволі пригадуються слова депутата Мецци при обговоренні бюджету мін-ства зак. справ в італійському парляменті: „Великі війни проходять, але завжди залишається світове змагання за спіритуальну гегемонію народів. Треба робити все можливе, щоби здобути справжню оцінку нашої спіритуальної акції в світі...“

У цих словах ви знайдете глибокий зміст усяких рекордів, що їх від часу до часу ставить для світу той або інший переможець.

Ми, на жаль, не тільки не побиваємо ніяких рекордів — для цього тепер у нас нема засобів, — але ми навіть не прямуємо до них. І це вже гірше! Саме вчора мені попала випадково до рук остання книга-бюлетень італійського географічного товариства (за травень 1930), і в ній я знайшов дві статті, що більше-менше відносяться до нас: одна п. Рікарді „Румунія: країна і люди“ і друга — Мігліоріні „Статистика мов Европи“. У статті Рікарді я вичитав таку „приємну“ фразу: „Дуже важною також — *числом, якщо не культурним та економічним впливом* — є українська меншість (600.000), що живе головно на Буковині (33 проц. населення) і в північній Бесарабії...“ (ст. 367).

Але ще „цікавіші“ речі я вичитав зі статті Мігліоріні, котрий вживає застарілої термінольоґії (малоруси для Наддніпрянщини та Галичини і „руські“ для Чехословаччини та Румунії), побільшуючи так нашим коштом кількість москалів на світі на 1 міліон) і в тій справі він уже дістав виявснення від Вашого кореспондента. В дійсности, виявляється, що в Европі говорять на 120 мовах, і що українська мова, по кількости осіб, що до неї признаються, займає шесте місце — після німецької, московської, анґлійської, італійської і французької (все мови великих держав!) і перед мовами польською, еспанською, румунською, голяндською та іншими, так само добре знаними серед культурних народів цілого світу. Находимося в доброму товаристві — на шестому місці! А тимчасом, хто і що про нас знає?! І навіть той, хто знає, досі ще плутається в нашій етнічній термінольоґії!... Побиваємо дійсно єдиний, великий, незрівняний, непереходимий рекорд — національного самоприниження та політичної пасивности, — рекорд, що його надщербила була революція, але — не знищила!

Евг. Онацький.

Гіндуси обєднуються.

З Бомбаю пишуть, що там відбувся конгрес гіндусів магометанського віросповідання і що на ньому конґресі ухвалено припинити боротьбу між буддистами і магометанами і тим чином дати початок до обєднання гіндусів ріжних релігій для боротьби за незалежність Індії. Навіть анґлійська преса вважає цей конґрес кроком до консолідації гіндуських сил.

Боротьба з повстанцями в Індії.

З Льондону пишуть, що повстанчі відділи племени Афріді посуваються на Пешавар. Щоби унеможливити погоню анґлійських військ за ними, повстанці палять за собою мости і руйнують дороги. Недалеко Пешавару ескадра анґлійських літаків намагалась спинити повстанців, кидаючи на них бомби. В одному селі була поважна битва між військами і повстанцями.

Українське життя на Буковині.

В память пок. Омеляна Поповича.

В Чернівцях оснувався зараз по смерти бл. п. Омеляна Поповича комітет для вшанування памяти покійного, зложений з представників українських установ. До комітету належать: Антін Клим, Олександер Купчанко, д-р Лев Когут, д-р Антін Кирилів, Іван Василашко, Іполит Омельський, Ольга Гузарева і два представники українських студ. товариств: „Чорноморе“ й „Запороже“. Комітет рішив: 1) постаратися про іменування одної з черновецьких вулиць іменем Омеляна Поповича, 2) заснувати фонд його імени з добровільних датків у висоті найменше 100.000 левів, з відсотків якого будуть виплачувані дві стипендії: одна для ученика (ці) сер. школи, друга для студента (тки) університету. Цим стипендійним фондом завідуватиме Т-во „Українська Школа“. Збірка жертв на цей фонд (адреса: Кредитовий Банк, Чернівці) вже розпочалася.

Положення українського студентства.

Українські студенти в черновецькім університеті дізнають від своїх румунських товаришів нелюдяних кривд з неоправданого нічим і пересадного національного шовінізму. Є студентські бурси, звані „каміни“, куди університетський ректорат приймає здібних і бідних студентів, даючи їм помешкання і харч за малою доплатою. І ось недавно ухвалили румунські студенти більшістю голосів вигнати з тих „камінів“ тих українських студентів, яких приловлено би на тому, що вони говорять між собою по україн-

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Правопис і літературна мова.

V. Що хто прийняв.

Не все те переймати, що по воді пливе.

„Український правопис“ радянського Народнього Комісаріяту Освіти поділений такою схолястичною методою, що лише фільольоги можуть у ньому з поодиноких правил, розсіяних по ріжних частинах, добути ясну вказівку: **що, як і коли** писати. Відкинувши з нього не зовсім ясну фразеольоґію і фахову термінольоґію, кожний, хто хоче в своїм записнику зробити білянс новоприйнятих правил, може записати там попросту так:

1. Подвоєння приголосних:
подвоєння **н**: подвоєння,
„ **д**: підборіддя,
„ **л**: гілля,
„ **ж**: підніжжя,
„ **с**: волосся,
„ **ч**: обличчя,
„ **ш**: розкішшю.

2. **І** в початку слова замість **и**: інший, іскра, інколи...

3. **веселіший, сильніший** (без „й“!).

Іменники:

4. **Nominativus** (1-ий називний відмінок) іменників, що вживаються тільки у множині **на — и**: люди, сіни.

1-ий відм. іменників жіночого роду нетвердих і на приголосний:
ночі, тіні, повісті, вісті, постаті, осі (як бурі, душі!)
але:
людей, сіней,
ночей, тіней, повістей...

Займенники:

5. мого, твого, свого (не мойого, твойого, свойого),
моєму (не мойому),
тієї, цієї (не сеї або сьої, цеї або цьої!).

6. Гомоніми інакше писані.

Якщо і яким, якби і як би, щодо (відносно) що до, укупі (=разом), у купі (іменник); насилу (=силоміць) на силу; спочатку (=спершу) з початку; тимсамим (=наслідком цього), тим самим (людям)...

7. Приростки треба з розділкою в таких випадках:
по-нашому, з-над, з-під, з-посеред (але поміж, поза, задля!).

8. Окремо:
би, но, же,
він би, казали б, казали би.

9. Дрібна всячина.

Голів, доліт, борін (зам. голов, долот, борон);
жона, але женити;
шостий, але шести;
сьомий, але семи;
калач, халява, але ногавиці;
керівник;
колір — кольору, лід — льоду,
запріг (хоч запрягти);
потребувати (не потрібувати);
безбатченко;
надхнути, зідхнути;
вісник, існувати...
зформувати...
і ще багато дечого маловажного, що не має нічого спільного з правописом.

10. Правила про апостроф (5 правил з виїмками і підвиїмками!).

11. Правопис чужомовних слів.

Поруч цих двох останніх §-ів 99 процент із нас напише: „даремний труд, не вивчу!“

Для деяких творців цього правопису саме вони були двома угольними каменями під нову будівлю, — для деяких звичайних смертників, а навіть фільольоґів апостроф грає нині ролю апокаліптичної величини, як колись твердий знак для москвофілів і чорносотенців, — для більшости нашої інтеліґенції правопис чужомовних слів став муками між Скилею і Харибдою — і тому вони заслуговують на окрему главу.

Для читачів „Діла“ неодно із нових правил не буде вже новиною. Від трьох літ „Діло“ перше в Галичині пішло назустріч еволюції літературної мови на Великій Україні і прийняло з неї деякі форми щодо яких не було сумніву, що вони запанують. Це торкається в першій мірі подвоєння в іменниках — „н“, „л“, „с“ і „ч“. Залишається ще подвоєння „д“, „ж“, „ш“, перед якими бунтується наше вухо, тимбільше, що ніхто з нас не вимовляє „підборіддя“, „підніжжя“, „Підляшша“...

Віддавна пишемо: інший,
люди але людей, ясніший, —
менший зам. меньший,
вищий, нижчий;

силкуємось зберігати правила милозвучности чергуючи „у“ замість „в“ і „з“ напереміну з „із“, коли попереднє слово кінчається приголосним (напр. був у школі, брат із братом, сестра з братом); заводимо поволі ріжниці між прислівниками і приіменниками з іменником: „спочатку“ „з початку“, а навіть на обурення декого з читачів почали ми писати назви народів малими буквами, як це роблять наддніпрянські земляки, ідучи за росіянами, для яких рішаючим арґументом був тут факт, що „русскій“ (человек) має значіння прикметника.

Проти писання народів малими буквами підносять здебільша чисто сентиментальний арґумент: „як можемо писати „українці“ малою буквою!“ Тимчасом німці пишуть назву народів, а навіть „Бог“ так само як назви звірят і предметів. Англійці пишуть „Я“ („I“) великою буквою, а „Ви“ (you) навіть у листі до високопоставленої чи дорогої особи — малою буквою і нікому з них не прийде в голову добачувати в цьому якоїнебудь образи.

У дискусії над правописом у нас занадто часто переплутують явища двох ріжних якостей: знаки, які нічим не впливають на вимову слів і знаки, які в силі цю вимову основно змінити або надати словам нове чи подвійне значіння.

ськи. Видно, що румунські студенти на Буковині в цьому відношенні зовсім подібні до польських студентів у Галичині. Як тут, так і там панує всевладно сліпий шовінізм і нетерпимість.

Памяти С. Петлюри.

В неділю 25. м. м. відбулася в салі Народнього Дому в Чернівцях академія в память пок. С. Петлюри. Отворив академію д-р Лев Когут, реферат про життя і значіння С. Петлюри виголосив делегат студ. т-ва „Запороже", а при кінці промовляв старшина армії УНР полк. Автончук. Хор відспівав „Вічная память", „Журавлі" і „Заповіт". Свято закінчив д-р Когут. При виході публика складала датки на бібліотеку ім. Петлюри в Парижі.

Тим, що все віддали...

Зеленосвяточний обхід у Львові.

Величаво і достойно вшанувало цього року українське населення м. Львова память упавших героїв. Непроглядні маси народу зібралися в неділю біля Преображенської церкви і походом перейшли через Львів на Янівське кладовище. У поході взяло участь кільканацять тисячі львівських громадян і громадянок, ок. 400 пластунок і пластунів з прапорами, чета львівського Лугу і Сокола IV, 250 студентів високих шкіл, шкільні діти, понад сто б. старшин і стрільців УГА. І всі львівські церковні процесії під проводом своїх священиків. Підчас походу співав злучений хор „Сурми" і „Бандуриста", мішаний хор читальні на Жовківськім під проводом п. Т. Купчинського і хор питомців. Грала орхестра Т-ва „Зоря". В поході несено кількадесять вінків, які зложено опісля на могили полягли.

На цвинтарі відправив Преосв. епископ Будка панахиду, після чого промовляв о. Чемеринський. Відправлено також панахиди біля могил пок. еп. Боцяна, Басарабової, Луцейка і Крупи, Шевчука, Фолиса, а окремо біля могили невідомого вояка. Підчас проповіди 20 пластунів з Х. пластунового куріня, що відбули під проводом Ярослава Гладкого курінний марш на Лисоню, принесли звідти урну із землею з могил Українських Січових Стрільців і вручили її еписк. Будці, який передав цю урну проповідникові. Проповідник відмітив вагу цієї події у своїй проповіди.

В понеділок, другого дня Зелених Свят, відбувся такий самий імпозантний похід на Личаківське кладовище, де після панахиди, відправленої теж еп. Будкою, промовляв о. Гаврилюк. Після того відправлено панахиди біля могил Ів. Франка, М. Шашкевича, В. Барвінського, А. Коцка і богато інших визначних українців.

Тому, що в цьому році погода була дуже гарна, Зеленосвяточний обхід був незвичайно величавий. Ціле свято відбулося в якнайкращому порядку і полишило по собі глибоке вражіння. До ніяких інцидентів не прийшло.

Зїзд ґміндівців.

В суботу 7. ц. м. відбувся у Львові зїзд б. ґміндівців, на якому явилося понад 50 колишніх мешканців того великанського табору, майже самих інтелігентів. Зїзд відбувся згідно з наміченою програмою, при чому вибрана на зїзді делегація вибралася в часі нарад до ексц. митр. Шептицького, якому зложила ювилейний привіт та подяку за відвідини табору після повороту з російської неволі і за успішну інтервенцію в австрійських властей для приспішення повороту домів нещасних виселенців. На закінчення зїзду відбулася спільна фотографія, а потім учасники перейшли до реставраційної салі „Нар. Гостинниці", де провели кілька годин на дружніх розмовах і споминах. При цій нагоді обговорено плян дальшої праці для придбання фондів на український памятник в Ґмінді й намічено скликати в недалекому часі, наскільки позволять на це обставини, масовий зїзд ґміндівців з участю широких селянських кругів. При кінці учасники зложили до 200 золотих на будову памятника в Ґмінді і розібрали між себе бльочки для збирання датків на ту ціль між знайомими.

Точніше звідомлення зі зїзду подамо завтра.

Воєвода Ґолуховський не подався до димісії.

З варшавських міродатних кол повідомляють, що чутка про димісію львівського воєводи гр. Войтіха Ґолуховського та про іменування його наслідником бувшого міністра Медзінського є неправдива.

Сніги вкрили засіви.

(АТЕ). ТАСС повідомляє, що в вологдській губернії лютує сніговиця. Вона заподіяла великі шкоди. Під глибокою верствою снігу найшлися уповні поля, сади й огороди із зеленивою.

✝ Петро Холодний

З Варшави наспіла до нашої Редакції телетрагічна вістка, що там у суботу, 7. червня в годині 3. пополудні помер відомий український артист-маляр і б. міністр освіти в уряді УНР. Петро Холодний у 54 році життя. Похорони Покійного відбудуться у вівторок 10. ц. м. в 6. год. веч.

Ширшу згадку, присвячену памяти покійного артиста і громадського діяча, подамо в черговому числі „Діла".

Кн. Карло вернув у Румунію.

Його проголосили королем.

Румунський князь Карло покинув Францію, побув у Мюнхені і відтам відлетів літаком у Румунію. На летунськім майдані в Клявзенбурзі (Колошварі — столиці Семигороду) витали князя всі старшини-летуни. Кн. Карло приїхав на власний пашпорт. За дві години кн. Карло літаком відлетів у Букарешт. У суботу в 1. год. вночі відвідав касарні стрільців. Його витали оваційно.

Голова ради міністрів Манів зложив регенційній раді димісію кабінету, бо в уряді не могло прийти до порозуміння в справі рішення конституційного питання, що виринуло наслідком повороту кн. Карла. Регенція приняла димісію кабінету та поручила теп. міністрові закордонних справ Міронеску створити кабінет.

У ночі 7. червня утворено новий уряд у такому складі: президент ради міністрів і міністр закордонних справ Міронеску, внутр. справи Мих. Поповічі, хліборобство Міхалаке, публ. роботи Галіпа, фінанси Радуцано, військо Сондеско, справедливість Ніцеску, освіта Луґосану, промисл і торговля Мірто, праця Йонеску, держ. підсекретар у президії ради міністрів Ґріґоан.

Регенційна рада декретом покликала палату та сенат у характері Нац. Зібрання, аби ухвалили конст. постанову в справі зміни конституції. Палата та сенат зібралися на окремі засідання й ухвалили однодушно анулювати закон із 4. січня 1926 р. та привернути кн. Карлові його права. Кн. Микола одержить титул вел. воєводи або кн. Альба Юлії.

Дня 8. червня в 13. год. на предложення Юніяна **Нац. Зібрання проголосило кн. Карла королем 480 голосами проти 1.** Юл. Манів, як представник нац.-сел. партії заявився за пропозицією Юніяна. Опісля промовляли представники інших партій, не виключаючи нац. меншин.

Коли король прийшов до Нац. Зібрання Міронеску привитав його та відпровадив на трибуну. В дипльом. льожах були тоді шефи всіх закорд. дипл. місій. Король в однострої ґенерала летунства зложив присягу, що буде придержуватися приписів конституції, шанувати закони та берегти тер. цілости держави. Опісля король виголосив промову, в якій м. і. сказав, що більше ніж 4-літне заслання було накинене чинниками, яких слова засмутили були душу його батька. Нинішня маніфестація доказує, що старання згад. кол зірвати звязки між бесідником і народом не вдалися. Король вірить, що всі без ріжниці політ. поглядів співпрацюватимуть із королем для добра держави.

Армія присягла на вірність королеві.

Король Карло стрінувся вечером із кн. Оленою. Постановили, що покищо ніхто з них не зголосить внесення за анулювання розводу. Вихованням кн. Михайла займеться король Карло. Король забрав вже кн. Михайла до палати.

Братіяну не солідаризується.

Вик. Комітет ліб. партії ухвалив у відозві до народу ствердити, що ліб. партія не солідаризується зовсім з новим положенням і не бере на себе відповідальности. Відозву підписав бувш. премієр Братіяну.

Конфлікт Льондону з Ватиканом.

Міністр президент Мальти, льорд Стріклєнд виступив проти католицького духовенства і намагався усунути його від політичних впливів. Ватикан станув на оборону духовенства на Мальті і це стало причиною конфлікту. На днях англійський посол покинув Ватикан. Англійський уряд стоїть на становищі, що Ватикан не має права мішатись у справи англійських кольоній.

Консистор.

Папа скликав тайний консистор на понеділок 30. червня. Публичний консистор буде 3. липня. На консисторі іменують кардиналів і обсадять епископства. Тепер кардинальська колеґія має 58 членів, у цьому 30 чужинців і 28 італійців. Зачувати, що папа іменує 4 кардиналів італійців і 2 чужинців.

Довкола нашого театру.

Загальні Збори „Кооперативи Український Театр" у Львові.

Дня 5-го ц. м. відбулися Загальні Збори установи, яка поставила собі за мету опіку над одним найкращим театром із численних наших мандрівних театрів, допомогу аматорським гуртам на провінції, врешті — будову власного театру у Львові.

Мінімальна скількість присутніх на тисячі членів цієї установи — найкращий показчик заінтересовання громадянства театральною справою. Велика економічна скрута виправдує подекуди байдужість до таких справ як театр, що в першу чергу потребують грошей і то великих. Будова театру, а хочби й власної театральної салі у Львові стає що-раз дальшою метою, — наша найкраща акторська трупа „Театр ім. І. Тобилевича" пробивається для прожитку з одного містечка в друге, — і важко рішити: чи в першу чергу треба починати обнову нашого театру від будови театральної салі чи від піддержки для живого театру, який без цієї піддержки готов кожної хвилини розсіятися? Театр не може істнувати без відповідної салі, самаж саля не має ніякої вартости без доброї театральної трупи.

Загальні Збори „Кооп. Укр. Театр", якими проводив гол. Надзірної Ради радн. Я. Дрималик мали нагоду довідатись із обширного справоздання з діяльности за минулий рік складеного дир. Б. Яновим: в якій стадії находяться обі ці справи. „Кооп. Укр. Театр" увійшла від кількох місяців у порозуміння з „Т-вом Допомоги Українським Інвалідам", щоби спільними силами вибудувати дім на дотеперішній т. зв. „театральній площі" при вул. Сапіги, дім, де була би одночасно театральна саля. На жаль, це порозуміння не закінчилось ще досі ніяким реальним пляном, тому, що „Т-во Допомоги Укр. Інвалідам" не рішилось остаточно на будову на зясованих досі умовах.

Велику ролю у переговорах в усій цій справі грає передвоєнний театральний „Комітет будови театру у Львові" під головуванням д-ра К. Левицького. Комітет цей, який є фактичним власником згаданої площі при вул. Сапіги, поставився до справи будови прихильно і готов на випадок її реалізації зректись своїх дотеперішніх прав. Останнє слово в тій справі має „Т-во Допомоги Укр. Інвалідам", з яким переговори ще не закінчені.

У дискусії над теперішнім станом театральної справи забирали голос: радн. Стеблецький, д-р Ничка, о. Я. Застирець, ред. Р. Купчинський. Їхні внески приняла Управа до відома у формі дезідератів.

Загальні Збори приняли внесок Управи, щоби із невеличкого доходу „Кооперативи" за минулий рік призначити 500 зол. на потреби живого театру.

Мін. Ґранді у Варшаві.

Дня 9. червня приїхав у Варшаву італійський міністр закорд. справ Ґранді.

Німецький посол у Портуґалії вбитий.

Німецький моряк стріляв із револьвера до німецького повновласного міністра в Портуґалії бар. фон Баліганди. Баліганда помер наслідком рани.

Зі спортового життя.

Лігові змагання.

Краків. Краковія—Висла 2:1 (2:0). 12.000 видців.

Кор. Гута. Рух—Л. К. С. 4:0 (0:0).

Товариські змагання.

Львів. Погонь—Ян (Чернівці) 3:0 (2:0).

Львів. Чорні—Ян 12:1 (6:1).

Львів. Гасмонея—Лехія (рез.) 6:2 (4:2).

Львів. Погонь І Б—Ґрафіка 6:2 (2:1).

Варшава. В. А. Ц. (Відень)—Варшавянка 7:1 (2:1).

Варшава. В. А. Ц.—Леґія 3:2 (3:0).

Міжмістові змагання.

Краків. Спортклюб (Відень)—Макабі 6:2 (3:0). Краковія—Спортклюб 4:1 (0:0).

Познань. Бата (ЧСР)—Варта 4:2 (2:0).

Кор. Гута. Австрія (Відень)—Амат. К. С. 7:3 (1:3).

Відень. Польонія (Варшава)—С. Ц. Пост, 3:2 (0:0).

Вієнна—Гакоаг 6:1 (1:0).

Польонія Варшава)—Сльован 3:3 (1:1).

А-клясові мистецтва.

Золочів. Польонія—Яніна 5:3 (2:1).

Львів. Гасмонея—Чорні Б 7:1 (5:0).

Станиславів. Ревера—Світезь 5:1.

Львів. Зеніт—Зоря 5:0 (3:0). Мистецтво Ц-кляси.

НОВИНКИ

— **Конфіската „Діла".** Останнє число „Діла" підпало конфіскаті за передову статтю Ол. Бабія, присвячену памяти поляглих.

— **З діяльности „Т-ва Допомоги Емігрантам з Великої України" у Львові.** Цими днями відбулися урочисті збори членів „Т-ва Допомоги Емігрантам з Великої України" у Львові з нагоди 4-ої річниці трагічної смерти Голови Української Директорії й Головного Отамана С. В. Петлюри. По вшануванні памяти Покійного вставанням, численна публика вислухала доповідь голови Т-ва проф. Юр. Магалевського про його життя й діяльність, після чого цілий ряд присутніх поділився своїми, іноді дуже цікавими, споминами, звязаними з імям небіжчика. Серед присутніх переведено збірку грішми й книжками для бібліотеки ім. С. В. Петлюри в Парижі. Збори мали характер щирости й сердечности.

— **Львівська хроніка.** При вул. Затишній ч. 6. арештовано Станислава Гвяздовського за побиття своєї матері, якої він за всяку ціну хоче позбутись, щоби мати помешкання для своєї любовниці. — Останнього тижня у Львові зникли без сліду 3 малолітні хлопці: Станислав Турчинський із вул. Головацького ч. 11, Іван Дудкевич з вул. Шептицьких ч. 24 і Тадей Володарчик, усі три у віці 13—14 літ. — При вул. Личаківській ч. 45. вибухла на стриху пожежа, але її скоро погашено.

— **Приморозки.** У східних повітах Польщі, нпр. у столпецькім і молодечнім, приморозки були такі сильні, що вся городовина за дві ночі примерзла. Втрат є на міліони зол. Наслідком приморозків зупинився теж ріст ярого збіжа, а там, де жито вже починало цвісти, мороз зварив цвіття та знищив урожай, що гарно заповідався. Крім приморозків, заподіяв шкоди також град, що часто перепадав і в деяких околицях знищив засіви майже зовсім. В однім новгородськім воєвідстві град витовк около 20.000 гектарів засівів і наробив шкоди на 4 і пів міл. зол. Великий град упав теж у Галичині та в Познанщині. Град і бурі є в звязку з нечайним упадком температури, спричиненим сильними вітрами з морозної півночі. Метеророльоги твердять, що ще довго матимемо холодні ночі.

— **Брак ґімназіяльних вчителів у Польщі.** Щороку на гуманістичні відділи польських університетів записується менша кількість слухачів, наслідком чого вже цього року відчувається брак середношкільних учительських сил. Статистика виказує, що на 1930-31 рік 289 учительських місць у середніх школах буде необсаджених. Причиною цього явища є те, що учительські посади слабо платні і молодь часто навіть скінчивши фільософію шукає праці поза школами.

— **Цвинтар із часів Наполеона.** Недалеко Вильна біля шляху Турґель--Радомин, був невеличкий цвинтар, про який між населенням ходили ріжні леґенди: говорилось, що це цвинтар з часів татарських нападів, литовсько-німецьких воєн то-що. Тепер у могилах на цьому цвинтарі, найдено останки зброї вояків Наполеона і виявилось, що це цвинтар Наполеонової армії, яка втікаючи з Москви 1812 року, похоронила там своїх вояків замерзлих і вбитих підчас відвороту.

— **Згоріли військові маґазини.** У Торуні згорів до тла цілий 2-поверховий будинок, у якім були мундурово-санітарні маґазини. Було там матеріялів на кілька міліонів зол. Згоріли авта, кільканацять санітарних возів, дуже богато однострої, білля, полевих кухонь, дезінфекторів, санітарного приладдя, ліків і т. д.

— **Присуд польських старшин.** Найвищий військовий суд розглядав справу надужить у військовім картографічнім інституті у Варшаві, яких там допускалися в рр. 1923—5. Кільканацятьох офіцерів засудили на кару від 10 днів арешту до 4 років тюрми. Справу ґен. бриґ. Язьвінського, що був також вмішаний в цю аферу, розглядатимуть окремо в ґенеральськім комплеті.

— **На Долішнім Шлеську хорують домашні звірята.** На Долішнім Шлеську вибухла епідемія сухіт домашніх звірят. Досі ця недуга охопила 83 села, які влада замкнула зовсім, щоби епідемія не ширилася. За останній місяць в цих селах згинуло понад 100 коров і телят.

— **Папа іде до Францесбаду.** Німецькі часописи повідомляють, що Ватикан закупив у Францесбаді дуже гарну вілю, відокремлену від заг. руху лікувальників. Є чутки, що у вілі тій житиме папа Пій XI., що нездужає на нирки.

— **Богохульна песа причиною скандалу.** На днях у віденськім народнім театрі виставлено песу Вальтера Газенклевера п. з. „Подружжа звязуються в небі". Між героями песи виступав і Бог, якого представлено в досить гумористичнім характері. Ролю Бога грав артист Некман. Після першої дії присутний комісар поліції заявив, що песа зневажає релігійні почування публики і що внесе скаргу на дирекцію театру за богохульство і деморалізацію публики. Директор театру казав артистам відограти песу до кінця, а другого дня поліція справді внесла на дирекцію театру судову скаргу. Песа ця, це сатира на шлюби і подружу вірність та оборона вільної любови.

— **На польсько-німецькім кордоні.** Німецька преса гостро атакує польську погранничну сторожу за те, що недалеко Польніца польський тайний агент арештував німецького спортовця Балермана, який стояв біля кордону. Арештованого спортовця відвезено силою до польської вязниці і досі про нього нема ніяких відомостей.

— **Везувій будиться.** Везувій востаннє вибухав 6. червня 1929 року, а тепер, якраз по році сну і спочинку, почав будитись. У його кратері появилась лява, яка піднімається в гору і, як каже професор Маляндра, знавець Везувія, можна сподіватись нового вибуху цього вулькану. Везувій приготовляє сусідним селам нову, прикру несподіванку.

— **Пекольна машина для Ротшільдів.** У паризькім почтовім бюрі вибухнув пакет, адресований до бар. Ротшільдової. Жертв у людях не було.

— **Буря над Мадридом.** Нагальна буря лютувала над Мадридом. Грім ударив у трамваєві варстати. На передмісті завалилися 4 доми, під звалищами згинуло 3 мущин і 1 жінка. Буревій заподіяв теж значні шкоди на провінції.

— **Де був рай?** Від довшого часу в центральній Монґолії працює наукова експедиція під проводом Рає Чепмена Андрюса, яка поставила собі за ціль відшукати місце, де мав бути рай, а радше, де жили первісні люди. Недалеко Монґолії найдено велике, досі невідоме озеро, біля якого відкрито кістяки первісних людей, найбільш зближених черепами до черепів малп. Околиця біля цього озера має найкращу й найбогатшу рослинність у цілій Азії, в лісах богато овочевих дерев і співучої пташні. Вчений Андрюс пише, що ця околиця, це справжній рай, у якому можна жити не працюючи. Тепер цей рай окружений оселями, де живуть цілі ватаги бандитів, які нічого не роблять, тільки займаються ловами і нападають на европейців, які намагаються вигнати їх із цього раю.

— **Велика пожежа пристані.** В пристані у Гамбурґу у складі бочок з оливою вибухла пожежа, яка спричинила дуже великі шкоди. Згорів великий маґазин, довгий 150 метрів, у якому було понад 100 бочок оливи.

— **Ріжні вісти.** В Шікаґо, Детройті і Бостоні арештовано 300 осіб, що перепачковували алькоголь. Підчас боротьби з контрабандою згинуло 20 осіб за останній місяць. — В маґазині муніції біля Шанґгаю була велика експльозія, наслідком якої згинуло 6 осіб, а 50 було ранених. — В Зединених Державах Північної Америки панує така спека, що на днях від горяча померло 12 осіб. — Анґлійська преса заперечує поголоски про поранення китайського президента Чанґ-Кай-Шека підчас битви з повстанцями. — В околицях Бомбаю найдено трупа анґлійського старшини, вбитого індусами. — Статистика виказує, що в Польщі є тепер 136.846 военних інвалідів, яким держава виплачує допомоги.

— **Ремарк і інші німецькі военні письменники.** Німецькі книгарні подають загальну статистику видань военних повістей, яка кидає цікаве світло на поширення деяких книжок. На першім місці стоїть Ремарк зі своїм покищо единим твором „На Заході нічого нового", що розійшовся вже більш як у міліоні примірників. За ним іде повість Ренна „Війна" з 125.000 пр., Арнольда Цвайґа „Сержант Ґріша" з 80.000, Беймельбурґа „Ґрупа Бозенмілер" з 70.000, Шаувекера, автора шести военних повістей, з яких кожна пересічно розійшлась у 30.000 прим., Інґера „Серед хуртовини" з 45.000, Врінґа „Вояка Сурен" з 20.000. Є ще досить авторів, яких военні повісти розійшлись у більш як 10.000 примірників. 30 кращих німецьких авторів написало 38 военних повістей. Всі вони разом розпродані в міліон примірниках. Повісті Цвайґа і Ренна розійшлись у перекладах по 300.000 прим. Успіх Ремарка є єдиний у своїм роді. Він розійшовся в 400.000 прим. у франц. мові., у 325.000 в Америці, в 310.000 в анґл. в Анґлії, в 81.500 в чеській, в 75.000 в еспанській, в 70.000 данській і норвеській, в 70.000 в голяндській, в 67.000 у шведській, в 50.000 в японській, в 23.000 латижській, в 22.000 у фінській, в 21.500 у мадярській, в 20,000 у польській, в 6.700 у жидівській, по кілька тисяч у російській, українській (на Рад. Україні є аж два переклади!), болгарській, румунській, грецькій і в есперанто.

Музей Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові

(вул. Чарнецького 24) мав у місяці травні 138 чисел (442 предметів) приросту до ч. 20346 включно. Жертводавцями були пп.: Андрушко М., проф. Бачинський Л., проф. д-р Бідльо Я., Білик, д-р Бурачинський Е., Вальницька С., акад. Василенко Н., Василишин Я., Вахнянин І., д-р Веґера І., Витвицький І., Вонсуль І., проф. Гайдучок С., д-р Ганкевич Л., д-р Гарматій Г., Городиський І., майор Грозик, Ґадовський В., д-р Деркачева М., Дикий О., Дорошенко В. В., Дудко Ф., д-р Дашкевичева О., д-р Дашкевич Р., Дзіковський, проф. Загайкевич Б., проф. Заклинський Б., Залізнякова О., Іжицька М., Калужняцький Н., Ковч Я., Криса В., Казанівський, д-р Крамберґер-Горянович Д., Коструба Т., Ласійчук І., суддя Лучаківський Г., Макух В., Маґаляс, Марнаш Р., Ніжанковський Т., Ольшанський Л., інж. Озаркевич І., Орач Ф., проф. Полянський Ю., інж. Пастернак С., Потятиник, Почапський Я., проф. Петрович М., акад. Перетц В., Петришин М., Ратушинський, акад. Студинський К., інж. Савойка Л., Семків, Сивка, Сушко Р., радн. Сопотницький О., Студентська Секція в Белзі, приф. Тимченко Е., Химин В., Хруцький, Чайковський Е., радн. Чачковський Л., вид. „Червона Калина", Шехович В. та проф. Щербина В. Управа Музею складає усім їм за це щиру подяку. Музей відвідало 209 осіб, у цім 6 шкільних прогульок. Важнішими набутками етноґрафічного відділу, що є найбільшим відділом Музею, були: части жіночого бойківського одягу з Турчанщини (спідниця, чіпець, камізоля, діточа сорочинка), вишивана жіноча сорочка із Снятинщини, деревляна труба „ліґава" з півн. Холмщини та 137 писанок. У археольоґічний відділ прибули памятки неолітичної й ґотської культури та інтересна глиняна фіґурка грецького жовніра із некрополі приблизно IV. ст. пер. Хр. у Керчі (Пантикапея). Відділ старинної нумізматики збогатився гарною збіркою грецьких монет із надчорноморських грецьких кольоній. Відділ военних памяток одержав 50 архіваліїв, 15 відзнак, 8 медалів, 3 рисунки та 4 части однострою. Вкінці започаткована головою НТШ. акад. Студинським збірка фотоґрафій членів НТШ. дала досі 65 візитових та кабінетових знимок. — Я. П.

Нова культурна станиця.

Установчі Збори Співацького Т-ва „Сурма".

Добре відомий у Львові мужеський хор „Сурма", що істнує вже повних пять літ, відбув свої установчі збори щойно в середу 4. ц. м., діставши недавно від компетентної влади затвердження свого статуту під датою 21. V. ц. р. На зборах було 27 членів хору і кількох гостей, делеґатів ріжних установ.

Збори отворив дотеперішній голова хору, п. Маріян Коцко, що привитав гостей: д-ра І. Німчука („Діло"), д-ра С. Людкевича (Музичний Інститут ім. Лисенка), проф. Іл. Гриневецького (Львівський Боян і Союз українських хорів) та студентів Гаврилова і Семкова (Бандурист). Секретарював п. З. Попель.

З черги п. Коцко подав короткий огляд дотедотеперішньої

вершиньої праці „Сурми", з якого варто подати до прилюдного відома ось що: Потреба муж. громадянського хору давалася відчути у Львові вже здавна. Заохочені успіхами хору Котка, візшилися саме перед 5 роками (в 1925 р.) пп. Тадей Купчинський, М. Коцко, Сидорак і Смішко на Вис. Замку і рішили приступити до організації муж. хору. Небавком приступив до гурту п. З. Попель і Р. Сливка і зараз-же почалися під проводом Купчинського перші проби хору таки на Замку, а від осени тогож року в чит. „Просвіти" на Жовківськім. Тодіж вибрано й першу управу хору (голова п. Коцко, заст. голови п. Попель, секретар п. Сливка, диригент п. Купчинський) та уложено правильник. Перший виступ хору відбувся на Вінсіні (1926), потім були виступи по читальнях інших передмість (Жовківське, Клепарів і т. д.). Показчиком інтенсивної праці хору може служити обставина, що при кінці 1927 р. його члени вміли вже 75 творів на память.

З початком 1927-ого року хор покинув Жовківське передмістя і став музичною секцією Т-ва „Просвіта". Диригентуру обняв д-р В. Неділка. Від того часу „Сурма" виступала перед добірною публикою, прим. на святі кооператив (1927), на святі української книжки (1927), на святі пісні (1928), на конц. на дохід вдів і сиріт по священиках (1928), на святі в 40-ліття смерти Федьковича (1928) і на святі-поминках у честь Анатоля Вахнянина (1928). В 1928 р. співала „Сурма" на запрошення великого свого прихильника інж. Тльольки (чеха) в „Чеській Бесіді", яка прощала тоді консуля Стілїпа, що прислав потім для хору з Праги масу чеських музичних нових.

В 1929 р. перенеслася „Сурма" до Муз. Т-ва ім. Лисенка, а диригентом її став п. Іван Охримович. В тому році хор зріс до 26 осіб і виступав м. ін. у „Чеській Бесіді" з нагоди ювилею найстаршого її члена п. Файгеля (етнографа і знавця Гуцульщини). В 1930 р. „Сурма" спромоглася на свій перший власний концерт (7. IV.), який пройшов з таким успіхом, що його треба було повторити (4. V.), а крім того виступав на святі проголошення незалежности України.

Після того зложили „Сурмі" привіти: проф. Гриневецький від Львівського Бояна і Союзу українських хорів, д-р Людкевич від Муз. Інституту ім. Лисенка, д-р Німчук від ред. „Діла" і в своїм власнім імени та п. Семків від „Бандуриста".

З черги прочитано статут, а потім вибрано виділ Т-ва у складі: Коцко Маріян — голова, Попель Зенон — заст. голови, Сливка Роман — секретар, Лампіка Любомир — бібліотекар, Охримович Іван — диригент, Яремович Ярослав — заст. диригента, Гірняк Іван — касієр, Чорний Ярослав — господар. Заступники виділових: Хомяк Михайло, Вахнянин Данило. Контрольна комісія: Коцюмбас Володимир, Стецура Володимир, Семків Андрій.

При кінці розвинулася широка й цікава дискусія у справі тісного співробітництва всіх львівських українських хорів, у справі репертуару хору, відзнаки для членів то-що. Замкнув збори голова п. Коцко, подякувавши всім присутнім за участь та зложивши обіцянку, що зроджена з ентузіязму й любови до пісні „Сурма" плекатиме ту пісню на славу українського народу — в єдности й гармонії з іншими нашими хорами у Львові. Присутні відспівали гимн до „Сурми" уклазу В. Кудрика і на тому збори закінчилися.

Свято Шевченка в Лодзі.

І в тому місті влаштували минулого місяця наші земляки свято в честь Шевченка. Просторий салю прибрали в наші національні кольори, посередині на підвисшенні пишався, прикрашений рушниками, портрет Т. Шевченка. Чудово й мило вражав око артистичний мотив килима, що пишався вгорі, а на нім гафтованими словами клич: „Бережи славу України"!

На святі були зібрані ріжні люди, еміґранти, а переважно старшина і козаки Армії УНР., 10 літ биті злиднями. Багато наддніпрянців і галичан.

Свято розпочала короткою, ядерною, палкою промовою п. Марченкова. Опісля хор під орудою п. Шарка виконав стилево Шевченковий „Заповіт". Дальше йшов відчит п. Бариля. П. Нагнибіда виголосив у чудовій формі реферат п. з. „Провідні думки у творах Шевченка". Гарно випав дует „Де ти бродиш", виконаний п. Радченком і п. Немоловським. Далі виступав мішаний хор з вязанкою пісень: „Журавлі", „Де ти бродеш", „Та вже років двісті". В хорі вивначились гарні жіночі голоси, як на місцеві відносини подивугідний голосовий матеріял. Скрипкове сольо виконав п. Франкевич, викликуючи бурю оплесків. Надзвичайно симпатично випала деклямація малих дітей, одягнених в народні строї. Випливала ніжність і полет нашої поезії в інтерпретації маленької Сосенківної і Байдаківної. Також з повним чуттям віддеклямував Шандручкевич „Було колись на Вкраїні". При кінці відспівано національний гимн, після чого еміґранти, піднесені духом, розійшлися вдоволені домів. **П. П.**

З концертової салі.

Попис елевів філіяльних Муз. Інститутів ім. Лисенка.

Дня 19. травня ц. р. влаштував Український Музичний Інститут ім. Лисенка у Львові надзвичайний попис елевів своїх філіяльних Інститутів. Вправді з 13 точок програми дві відпали, а чотири точки виконали елеви львівського Інституту, та все таки можна було дістати деякий погляд на працю Муз. Інституту в його філіях на провінції.

Найсимпатичніше був заступлений **Стрий**, якого учениці дуже добре репрезентували високий рівень педагогічної праці в клясі фортепяну проф. Галі Левицької. Зокрема звернула на себе увагу М. Кравцівна (13-літня, IV. рік) добрим виконанням „Етюду" Скрябіна для самої лівої руки. Маю враження, що й І. Котовичівна була би звернула на себе більшу увагу, коли б не надто великі технічні вимоги, які ставлять до виконавця „Варіяції на угорську тему" Брамса. Зате Л. Гошовська (VIII. р.) відповідає вимогам своєї задачі як технічно, так і духово.

При цьому згадаю зразу дві **львівські учениці** проф. Левицької Л. Дудківну (III. р.) і М. Головчаківну (V. р.). Обі доволі талановиті та вивінувані технічним знанням, потрібним на їх роках науки. Стрий дав ще скрипачку Цісниківну (проф. Котович), яку добре підпомогав акомпаніятор Савицький (VI. р., проф. Левицької).

Коломия представила двох скрипаків. В обох слідна велика повага і пошана, з якою вони ставляться до свого діла як поглядом техніки, так і виконання. А це останнє ставило великі вимоги до обох скрипаків. Коли Цісик (проф. Рубінґер) доволі добре опанував Бетовена „Романцу", то 13-літній В. Баран (IV. р. учень проф. Барана, заслуженого організатора і диригента симфонічної оркестри в Українській Гал. Армії в Йозефові), хоч дуже талановитий, не зважаючи на зверхній успіх у публики, не міг опанувати Венявського „Леґенду", яку нормально грають учні почавши від VI. р. навчання. Мабуть великою перешкодою була йому, 13-літньому, велика скрипка, коли йому треба 3/4 скрипки. На п. В. Барана треба звернути пильну увагу.

Дрогобицька філія дала найкращого виконавця цього вечора — Гольдгамерівну (VIII. р.), колишню ученицю визначних чужинців, а нині ученицю проф. Лаґодинської. Добре технічне вивінування йде у неї впарі з (місцями) бездоганною інтерпретацією, підпертою чисто піяністичним розмахом.

Інші філії не надіслали нікого. Перемишль зголосив одну ученицю, якої виступ пересунено на пізніше. Решту програми виповнили дві камерні точки львівських елевів з кляси камерної музики дир. д-ра Людвикевича. Квартет Сталя на скрипку, флет, чельо і фортепян і „Рондо" Моцарта (із „Dvestiments" D-dur) на струнний квінтет і два ріжки — не тільки полишили миле враження, але й... голод за симфонічною оркестрою, яку наше музичне товариство повинно за всяку ціну постійно удержувати.

Не тільки виконання, але й сама програма, складена майже в цілости із творів великих талантів муз. літератури, вказують на високий рівень педагогічної праці, яка йде в нашім Українськім Музичнім Інституті і то не тільки в централі, але й у філіях. Все те завдяки незвичайно совісній праці наших учителів, так, що українське громадянство може бути не тільки спокійне за поступ своїх дітей, які посилає на науку до нашого Інституту, але повинно бути навіть горде на те, що його діти вчаться у своїй музичній школі. Вартість наших музичних шкіл найкраще розуміють чужинці, які масово (з деяких філій) посилають до них на науку своїх дітей. Зновж заграниця признає повністю кваліфікації наших учнів, чого найкращим доказом є приймання наших абсольвентів на майстерські школи в Празі й у Відні, а наших учнів на відповідні роки тамошних консерваторій.

Р. Отсен.

З життя У. С. Г. у Варшаві.

Культурно-освітня праця У. С. Г. в 1929/30 р.

Українська Студентська Громада у Варшаві, як організація професійна, що має за ціль згуртувати укр. студіюючу молодь високих шкіл Варшави, — веде, як одно з перших своїх завдань, культурно-освітню працю.

Ту працю переводиться у формі рефератів, дискусійних вечорів, святочних засідань, дальше навязуванням зносин з чужинними студентськими організаціями (німці, черкеси, болгари), спільною виміною думок і т. п.

У. С. Г. уважала за відповідне навязати ближчі зносини з українським старшим громадянством, чого доказом є гостина в У. С. Г. проф. Огієнка і проф. Біднова. Проф. Огієнка витало студентство на святочному засіданні, присвяченому незабутній памяти гетьмана Мазепи; п. проф. Біднов взяв активну участь у святочному засіданні, присвяченому памяти Тараса Шевченка у 69-ті роковини смерти.

Із святочних рефератів, виголошених в У. С. Г. згадати належить реф. п. Монкевича, присвячений спогадам Зимового Походу і два реферати т. Новицького, перший присвячений памяти С. Петлюри, другий п. з.: „22. І. 1918 і 22. І. 1919 р. з приводу проголошення Самостійности і Соборности України". Крім згаданих святочних рефератів відчитано в 1929-30 р. на терені У. С. Г. цілий ряд рефератів на теми економічні, історичні, літературні, спортові і загально-студентські. На запрошення Громади виголосило двох студентів-черкесів Мурат-Бей Марагун і Бей-Чукуа Магомет два реферати; перший на тему „Минувшина і будучність Кавказу", другий „Кавказ і його економічне положення". До тієїж групи слід зачислити реферат т. Бовшика на тему: „Ідея Паневропи".

Крім згаданих рефератів відчитано на теми літературні (напр. „Еволюція національної свідомости в творах Стефаника" — т. Журавківського), історичні (напр. „Холмщина і Підляша та їх історична доля" — т. Пастернака), мистецькі (напр. „Лисенко і його творчість" — т. Галецького), спортові (напр. „Значіння спорту для організму" — п. д-р Стасіва). Крім цих рефератів улаштовано ряд сходин, присвячених дискусіям на теми загально студентські.

Ствиський Осип.

Дописи.

ГРИМАЛІВЩИНА. **(Як розуміють рівноправність, або недоля нашої школи).** Осінню 1929 р. громада с. Лежанівки внесла була декларації за введенням у місцевій школі української мови навчання, тимбільше, що на 800 душ населення нема в Лежанівці ніяких поляків, а є лише 2 родини латинників, які тільки, як збаламучені, зачисляють себе до поляків, але ними не є, бо по польськи зовсім говорити не вміють і не можуть. Тимчасом шкільна кураторія рішенням з 1. II. 1930 р. № 8216/30 декларації ті відкинула тому, що нібито в Лежанівці нема 25 проц. українців, бо так каже польська статистика з 1921 р., що є очевидно незгідне з правдою і перед війною була тут тільки українська школа. Рекурсу не внесено у тім пересвідченні, що Варшава те саме скаже, що Львів, отже шкода тратити час на писання рекурсів і на оплату порта, — бо деклярацією української школи боронити не можна. На це треба інших, радикальніших засобів. **Місцевий.**

БРОДИ. **(Вистава книжки і преси. — Концерт „Бояна". — Ювилей відділу „Взаїмної По-**

ночи Українського Учительства". — Арешти й ревізії). Здається, не годиться в дописі міша-ти тих безперечно гарних досягнень, як виста-за української книжки і преси, з арештами і тру-сами, а треба, бо посторонні думалиб може, що в нас само добро, коли направду і ми не вимок. Правда, одноманітність перерве то тут то там добрий почин на те хіба, щоби небавком зро-бити місце давному й випробуваному „як бува-ло" і так по втертих стежках суneться лініво наше життя, неначеб у нас одних був час на все і вся. Таким симпатичним почином, який, зда-валося, і мертвого повинен зацікавити, була ви-става української книжки і преси. Аранжери ви-стави здавали собі добре справу з ваги того роду імпрези. Виставку влаштовано і кожний міг її оглядати цілий тиждень. Так зроблено з розмислом, аби й найдальші могли її оглянути. На ділі показалося, що й найближчі не заціка-вились нею. Не хочеться вірити, але список по-казує всього 220 осіб, що відвідали виставу. На 60.000 українців у брідськім повіті число 220 просто смішно мале. Висновків з цього не тре-ба витягати, бо ця цифра сама за себе говорить. Колиб так усе йшло, то булоб справді гірко. На щастя, є веселіші новини й у нас. От хочби недавній концерт „Бояна" або ювилей відділу „Взаїмної Помочи". Приємно було бачити невтомного о. Осадцу й овочі його відповідаль-ної праці. Скільки він влив і вливає життя в на-шу сірину, то на отсьому місці трудно росказа-ти. Може колись інакше буде до цього нагода. Окремо варто сказати кілька слів про учитель-ське свято. Гарно воно пройшло й оставило по собі сильне вражіння. Не було, здається, нікого, хто не затямив би промови п. Германа, обдума-ної і гарно виголошеної. А потім ішли привіти, між ними і привіт представника „Молодої Гро-мади", який говорив: „Чи знаєте, що в нашім повіті, майже чисто українськім, всі школи май-же поголовно спольонізовано і щодо учитель-ства і щодо виклад. мови? Коли цього не знали, то тямте, що найпростіша дорога до поневолен-ня — темнота, а темноту сіє чужа школа і чу-жий учитель". —По тих святочних днях прий-шли будні. Хтось там поперетинав телефонічні дроти і це дало притоку до трусів по наших лю-дях як у Бродах, так і по селах. А кількох сту-дентів навіть перетримали одну ніч на поліції в арешті. Одначе вислід ревізії не дав ніякого матеріялу і наразі справа затихла.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок, 10. червня, год. 8·00 веч. Кінець мандрівки (вист. Й. Венгжина).

Малий Міський Театр:

Вівторок, 10. червня, год. 8·00 вечором Пан Топаз.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Невинний гріх". (Колін Мур) і найн. оперові додатки.
КАСІНО: Княжна джезбенду (Ані Ондра).
КОЛЬОСЕИ: Пат і Паташон як Дон Кіхот. Він не має щастя. Пластуни горою.
КОПЕРНИК: Беб і Ска. Горою парубоцький стан! (Фербенкс, Беб Даніельс).
ЛЕВ: Пригода одної ночі.
МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма: „Історія подружжя". Веселий парубок.
ОАЗА: Понад сніг.
ПАЛЯС: Звукова фільма: Липарі кохання. Пісня упавшої дівчини.
ПАН: Поліцмайстер Тагеев.
ПАСАЖ: Залізна стопа.
ПРОМІНЬ: Любовний шепіт ночі.
СТИЛЕВЕ: „Кровава буква" і Колін Мур.
ФАТАМОРГАНА: На позорищі. Моряк солодких вод. (Вільма Банкі, Бастер Кітон).
ХИМЕРА: Веселий вдовець.
УТІХА: Двобій у літаку (Том Мікс).

Програма радіо.

Вівторок 10. VI. 1930.

Варшава (1411,7) 17·45 Концерт. **Краків** (312,8) 16·55 Грамофонові плити. **Гельсінгфорс** (221,4) 19·00 Концерт хору. **Ляйпціг** (259) 16·30 Симф. орхестра. **Льондон** (356) 18·15 Програма для дітей. **Берлін** (418) 16·30 Концерт солістів. **Стокгольм** (436) 20·15 Симф. концерт. **Рим** (441) 13·30 Радіоквінтет і пісні. **Прага** (487) 17·00 Концерт орхестри. **Мілано** (501) 20·30 Камеральна музика. **Брюссель** (509) 21·30 Концерт. **Відень** (516,3) 20·05 Листа Марії Тереси читає Ельза Вольгемут. **Мюнхен** (533) 17·25 Радіотріо. **Будапешт** (550) 19·40 Циганська музика. **Ленінград** (1000) 16·30 Концерт. **Харків** (1304) Концерт для села.

Середа 11. VI. 1930.

Варшава (1411,7) 16·15 Програма для дітей. **Краків** (312,8) 16·45 Концерт. **Гельсінгфорс** (221,4) 19·00 Віолінчельо. **Ляйпціг** (259) 16·30 Солісти. **Льондон** (356,3) 20·45 Радіокабарет. **Берлін** (418) 19·00 Циганська капеля. **Стокгольм** (436) 20·00 Радіоорхестра. **Рим** (441) 21·02 Концерт. **Лянгенберг** (473) 13·05 Концерт. **Прага** (487) 19·35 Співачка Манзінберова. **Мілано** (501) 17·00 Мала орхестра. **Брюссель** (509) 19·30 Радіо тріо. **Відень** (516,3) 20·00 Пісні та арії. **Мюнхен** (533) 16·25 Радіотріо. **Будапешт** (550) 22·10 Циганська музика. **Ленінград** (1000) 17·30 Дута орхестра. **Харків** (1301) Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Ігуменат монастира св. Макрини у Львові при вул. Потоцького 95 подає отсим до відома, що цьогорічні **3 денні реколекції** для Вп. Пань жінок священиків і учительок зачнуться дня 4. липня вечором. Оплата за харч і мешкання денно 4 зол. Зголошуватися найдальше до 28. червня ц. р. 2257 1—2

Український Театр під управою Ів. Когутяка. 2132

Галич:

Середа 11. VI. „Барон Кіммель", оперетка Фалля.

Четвер 12. VI. „Пейсахова ніч", драма Кодесниченка.

Товариський зїзд священиків львівської, перемиської і станиславівської дієцезій, котрі кінчили богословіє в 1905 р. відбудеться дня 12 червня ц. р. (четвер по Зелених Святах). Збірка в год. 10 рано на богослуженню в семинарицькій церкві вул. Коперника 36. Зголошення приймає: о. Павло Штокалко. Кальне, почта Козова. 2182 3—3

Дівоча гімназія „Рідної Школи" у Станиславові (гуманістичний тип) повідомляє, що вступні іспити до клас II VIII відбудуться в днях 23—28. червня, до I кл. 28 червня — **Управа.** 2138 3—3

Вступні іспити на шкільний рік 1930/31 відбуватимуться в Приватній Гімназії коед. імен. Тараса Шевченка в Городенці для клас від II. до VII. в днях: 23-28. червня 1930, для кляси I. дня 28. червня 1930. Зголошення приймає і дає інформації Управа гімназії в урядових годинах. — **Управа.** 2240

Трийцятьлітній товариський зїзд абітурієнтів української гімназії в р. 1900 в Перемишлі відбудеться дня 30. червня 1930. Збірка: Перемишль 30. червня 1930 в 8. год. біля гімназії. Прибув всіх Товаришів обовязкова. Інформації дає проф. Андрій Сабат, Перемишль вул. Словацького 23. — **Андрій Сабат, Д-р Іван Зілинський, Гнат Павлюх.** 2253 1-3

Святкування 25-літнього ювилею Окр. Відділу **„Взаїмної Помочі Українського Учительства" в Коломиї** відбудеться в такою програмою: Дня 18. червня 1930. — в середу веч. святочний концерт у „Щадничій Касі" при ласкавій співучасти оперної співачки п. Синенької-Іваницької та хору товариства. Після концерту комерс. Дня 19. червня — в четвер, в год. 9. рано Служба Божа з панахидою за померших членів Товариства, опісля святочна академія в саді „Народнього Дому". На це чвертьвікове свято Товариства прибудуть усі його члени обовязково; запрошуємо теж до ласкової участи ширші круги нашого громадянства. — **Виділ.** 2251 1-2

Спростування.

В чч. 121 і 122 поміщений „Конкурс на директора семинарії С. С. Василіянок у Станиславові", виявився неправдивим, бо посада ця занята. Тому отсим його відкликуємо.

Подяка.

Всевишній покликав до Себе несподівано нашу найдорожчу Сестру і Тету Михайлину Стасинівну. Опечалених страшним і несподіваним ударом віс потіху і розраду наш парох Впр. о декан Раковський та подбав, щоби похоронний обряд відбувся якнайвеличавіше. За це складаємо Йому щиру подяку. Зокрема дякуємо Впр. о. деканові Головкевичеві, Впр. о. сов. Іванові Скоробогатому та Всч. о. кат. М. Хавлюкові за співучасть у похоронах. Тов. Союз і церковному хорові щире спасибіг за зусилля, які доложили, щоби збільшити велич того сумного обряду. — Рідня.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.